

ISSN
2547-989X

Sinop Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi

Araştırma Makalesi

Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4 (1), 213-234

Geliş Tarihi:30.03.2020 Kabul Tarihi:24.06.2020

Yayın: Ocak-Haziran 2020 Yayın Tarihi:30.06.2020

<https://doi.org/10.30561/sinopusd.711438>

<https://dergipark.org.tr/sinopusd>

HİZMETİÇİ EĞİTİMDE SINIF YÖNETİMİ VE ETKİLİ ÖĞRETMEN ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Zeynep Nalan YILMAZ*

Özge AYDIN ŞENGÜL*

Erdoğan BADA*

Öz

Araştırmada, hizmet içi eğitimde yer alan öğretmenlerin etkili öğretmen özellikleri, sınıf yönetiminin boyutları ve bu boyutların öğrenme-öğretme sürecine yansımaya ilişkin görüşlerindeki değişimin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, öğretmenlere yönelik eğitim programı hazırlanarak uygulanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden temel nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Hakkari il merkezinde görev yapan 62 öğretmen oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında hazırlanan yapılandırılmış görüşme formu, öğretmenlerin süreç içerisindeki kavramsal değişimlerinin ortaya çıkarılması amacıyla uygulama öncesinde ve sonrasında uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, öğretmenler sınıf yönetimine

* Bu çalışma Hakkari Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir. (Proje Numarası: EF2015BAP1).

* Bu araştırmanın verileri 2016-2017 eğitim öğretim yılında toplanmıştır.

* Dr. Öğretim Üyesi, Hakkari Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, zeynepnalanalkan@hakkari.edu.tr, <https://orcid.org/0000000180169372>.

* Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, ozge.aydin@dpu.edu.tr, <https://orcid.org/0000000347470846>.

* Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü erdoğانبada@gmail.com, <https://orcid.org/0000000238554426>.

ilişkin kavramları sıralarken “sınıf içi etkileşim ve davranışlar”, “sınıf kuralları” ve “ders planı hazırlama ve uygulama” kavramlarına daha çok vurgu yaptıkları; öğrenme ortamlarını düzenlenmesinde ise özellikle fiziksel düzene dikkat ettikleri görülmüştür. Ayrıca, öğretmenler, sınıf içi motivasyonunun sağlanmasında öğrencilerin ilgilerini çekecek, meraklarını uyardıracak etkinlikler planladıklarını ve öğrencileri tarafından en fazla “davranış” ve “kişilik özellikleri” açısından örnek alındıklarını belirtmişlerdir. Buna göre, öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitimler hazırlanarak bu tür uygulamaların yapılmasının etkili öğrenme süreçleri açısından önemli olduğu görülmüştür. Farklı çalışma gruplarına sahip uygulamaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hizmetiçi eğitim, Sınıf yönetimi, Etkili öğretmen özelliği.

Teachers' Views on Classroom Management and Effective Teacher Characteristics in In-Service Training

Abstract

In the study, it was aimed to examine the changes in the views of teachers involved in in-service training about the effective teacher characteristics, the dimensions of classroom management and their reflection on the learning-teaching process. Within this aim, a training program for teachers was prepared and this program was applied. Basic qualitative research approach, which is one of the qualitative research designs, has been adopted. The research study group was 62 teachers who are working in Hakkari. The structured interview form prepared for data collection was applied before and after the application in order to reveal the conceptual changes of teachers in the process. Content analysis was used to analyze the data. As a result of the study, the teachers emphasized the concepts of "classroom interaction and behavior", "classroom rules" and "lesson plan preparation and implementation" while laying out the concepts related to classroom management; especially in the arrangement of learning environments. In addition, teachers indicated that activities are planned to attract students and stimulate their curiosity in providing classroom motivation. They stated that they are imitated by the students in terms of "behavior" and "personality". According to this, in-service trainings for teachers are prepared and it is seen that making such practices is important

in terms of effective learning processes. It is thought that the applications with different working groups will contribute to the field.

Keywords: In-service training, classroom management, effective teachers' characteristics.

Giriş

Eğitim sisteminin amacına uygun bireyler yetiştirilebilmesi için, bu sistem içerisinde görev alan öğretmenlerin, etkili öğretmen özellikleri, öğrenme-öğretme etkinlikleri, iletişim, zaman yönetimi, motivasyon ve sorunlarla başa çıkma stratejileri gibi sınıf yönetiminin içinde yer alan boyutlara ilişkin kavramlarla ilgili bilgi sahibi olmaları ve sınıf ortamındaki uygulamalarında bu kavramları dikkate almaları oldukça önemlidir.

Karakelle (2005), alan yazında belirtilen etkili öğretmenlik niteliklerinden yola çıkarak; bu nitelikleri mesleki bilgi, öğretim becerileri, öğrenci ilişkileri, sunuş becerileri, sınıf yönetimi, kişisel nitelikler ve tutumlar olmak üzere altı boyut halinde düzenlemiştir. Etkili bir öğretmen nasıl öğreteceğini ya da sınıfta karşılaştığı bir sorunu nasıl çözeceğini iyi bilen öğretmen oluşunun yanı sıra hangi durumlarda, hangi stratejileri kullanması gerektiğini bilendir. Bununla birlikte, etkili bir öğretmen iyi bir sınıf yöneticisidir. Sınıf yönetimi becerileri olumlu bir öğrenme/öğretme ortamı için gerekli en temel becerilerdendir. Öğretim sürecinde sınıf düzeninin sağlanması, öğrencilerin hedeflerden haberdar edilmesi, öğrenme amaçları doğrultusunda motive edilmeleri ve öğrenmenin sağlanması hem yönetsel hem de öğretimsel faaliyetleri kapsamaktadır. Sınıf yöneticisi olarak öğretmenden beklenen sınıf düzenini sağlamak, plan ve program geliştirme etkinliklerini düzenlemek, zamanı yönetmek ve sınıf içi iletişimi sağlamaktır (Sarıtaş, 2003).

İyi bir sınıf yönetimi; öğretmenin iletişim becerilerinin, planlama ve organizasyon becerilerinin, açıklama ve gösterimdeki yeterliliğinin, güdüleme ve pekiştirme becerilerinin niteliği ile doğru orantılıdır (Gözütok, 2004). Bu yüzden öğretmenlerden sınıf yönetimi becerilerine sahip olmaları beklenmektedir. Sınıf istenilen şekilde yönetilemiyorsa istenen davranış değişikliklerinin gerçekleşmesi zordur

(Terzi, 2002, Dilekman, 2008). Öğretmenlerin etkili sınıf yönetimi davranışları için öğrencilere ilişkin gerçekleştirmeleri gereken davranışları iyi düzenlemeleri ve kullanmaları gerekmektedir. Sınıf uygun şekilde yönetilemiyorsa, öğrenciler daha fazla istenmeyen davranış sergileyebilirler (Ataman, 2007).

Başar (2001), sınıf yönetimini fiziksel düzen, plan program etkinlikleri, zaman yönetimi, sınıf içi ilişkilerin düzenlenmesi ve davranış düzenlemeleri olmak üzere beş boyutta ele almaktadır. Birinci boyut sınıf ortamının fiziksel düzenine ilişkindir. İkinci boyut plan-program etkinliklerinden oluşur. Plan-program etkinlikleri, öğretmenin etkin bir öğretim lideri olarak sınıfta eğitim-öğretim çalışmalarını sürdürebilmesine olanak tanır. Üçüncü boyut zaman yönetimine yönelik etkinliklerdir. Zaman yönetimi, olayları ve olguları önceliklerine göre sıraya koyabilme becerisidir. Dördüncü boyut sınıf içi ilişkilerin düzenlenmesini içerir. Beşinci boyut ise davranış düzenlemelerinden oluşur. Sınıf ortamının istenilen davranışı sağlayabilir hale getirilmesi, olumlu sınıf ikliminin oluşturulması, sorunların ortaya çıkmadan önce tahmin edilip önlem alınması, kurallara uyumun sağlanması, istenmeyen davranışların değiştirilmesi bu boyuta ilişkin etkinliklerdir (Demirtaş, 2015).

Sınıf yönetimi, bireysel ve psikolojik ihtiyaçların belirlenmesine, sınıfta destekleyici ortamlar yaratacak olumlu öğretmen, öğrenci ve akran ilişkilerinin düzenlenmesine, akademik gereksinimleri karşılamaya dönük öğretim ilke ve yöntemlerinin kullanılmasına, sınıfın bir sistem ve insan grubu olarak örgütlenmesine ve istenmeyen öğrenci davranışlarının belirlenip düzeltilmesine ilişkin beş bilgi ve beceri alanından oluşmaktadır. Bu bilgi ve beceri alanları aşağıdaki gibi açıklanmaktadır (Jones & Jones, 1998). Sınıf yönetimi;

- öğrencilerin kişisel ve psikolojik gereksinimlerine dayandırılmalıdır. Öğretmenler öncelikle öğrencilerin gereksinimlerini ve bu gereksinimlerin öğrencilerin davranışlarıyla olan ilişkisini anlamalıdır. Öğretmenler ortaya çıkan istenmeyen davranışlara ilişkin olarak bu davranışların nedenlerini, kendi mesleki davranışları ve öğrencilerin karşılanmayan bireysel ve akademik ihtiyaçlarıyla olan ilişkisini inceleyerek etkili bir sınıf yönetimi oluşturmalıdır.

- sınıfta destekleyici koşullar yaratacak olumlu öğretmen öğrenci ve akran ilişkileri üzerine kurulmalıdır. Olumlu ve destekleyici sınıf ortamı üzerine kurulu istenilen öğrenci davranışlarının oluşması büyük ölçüde öğrencilerin öğretmenleri ve akranlarıyla girdikleri ilişkilerde bireysel ve psikolojik gereksinimlerinin karşılandığı bir sınıf ortamının oluşturulmasına bağlıdır.

- her bir öğrencinin ve sosyal grup olarak sınıfın akademik ihtiyaçlarını karşılayarak öğrenmeyi kolaylaştıracak öğretim yöntemlerini kullanmayı içerir.

- bir sınıfın bir sistem olarak örgütlenmesini kolaylaştıran, bir sosyal grup olarak ise düzenlenmesi ve yönetimine ilişkin yöntemlerin kullanımını içerir. Bu yöntemler öğrencilerin güvenli bir sınıf içinde etkinlik göstermelerine ilişkin davranış standartlarını kapsar.

- öğrencilerin olumsuz davranışlarının belirlendiği ve düzeltildiği rehberliğe ilişkin çok çeşitli yöntemlerin kullanılma becerisini içerir.

Öğretmenin nitelikli bir biçimde kendisinden beklenen etkinlikleri gerçekleştirebilmesi, hem sahip olduğu bilgi ve beceri birikimi ile hem de öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini çok iyi tanması ile yakından ilişkilidir. Öğrencilerin ilgi ve beklentilerini tanıyan bir öğretmen, öğrenme ortamlarını uygun tutum ve değerleri geliştirebileceği şekilde düzenler, kişiler arası etkileşim ve işbirliği sorunlarını çözümler, öğrencilerin tutum ve değerlerinin gelişmesini sürekli izler ve değerlendirir (Gökçe, 2002).

Öğretmenin öğrenme-öğretme süreci üzerindeki etkisi çok yönlüdür. Gerek öğretim ortamını düzenleyen gerek öğretim sürecini planlayan ve gerçekleştiren, gerekse öğrencinin zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimini destekleyen bir birey olarak öğretmen, öğretim sürecinin etkililiğini sağlamakta önemli bir öğedir (Karakelle, 2005). Etkili öğretmenler, öğrencilere her biri için kendi öğrenme hızı ve biçimine uygun öğrenme olanağı sağlar, öğrenmenin yaşam boyunca devam edecek bir süreç olduğu bilincini işler. Öğretmenlerin üç temel öğretim işlevi, planlama, uygulama ve değerlendirmedir. Etkili öğretim nitelikli bir planlamanın sonucudur. Uygulama işlevinde öğretmenler özellikle öğretim yöntem, strateji ve öğrenme etkinlikleri

ile ilgili alınan kararları uygulayarak, öğretimi değerlendirmede ise belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığı hakkında fikir yürütürler (Tok, 2014). İlköğretim okulu öğretmenlerinin etkili sınıf yönetimine ilişkin algılarının incelendiği çalışmada, öğretmenlerin en fazla vurguladıkları boyutlar okul yöneticisi, sınıf kültürü ve ortamı, ders programı ve eğitim öğretim süreci, öğrenci- öğretmen ve sınıf çevresi ve son olarak, veliler olmuştur (Kaya ve Taşar, 2010).

Öğretmenlerin etkili öğretmen özellikleri ve buna bağlı olarak etkili sınıf yönetiminin boyutlarına ilişkin kavramlarla ilgili bilgi sahibi olmaları ve sınıf içi uygulamalarında bu kavramları dikkate almalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, hizmetiçi eğitimde, etkili öğretmen özellikleri, etkili sınıf yönetimi ve bu kavramların sınıf içi uygulamalara yansımalarına ilişkin öğretmenlerin görüşlerindeki değişimlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde belirtilen kavramlar doğrultusunda, öğretmenlere yönelik eğitim programı hazırlanarak belirtilen konularda temel kavramların kazandırılması hedeflenmiştir. Çalışmanın amacına uygun olarak aşağıdaki araştırma soruları belirlenmiştir:

- Öğretmenlerin sınıf yönetimi kavramlarının önem sırasına ilişkin görüşleri nasıldır?
- Öğretmenlerin öğrenme ortamlarının düzenlenmesine ilişkin görüşlerindeki değişimler nasıldır?
- Öğretmenlerin öğrenci motivasyonunu artırmak ve dikkatini canlı tutmak için vurguladıkları kavramlara ilişkin görüşlerindeki değişimler nasıldır?
- Öğretmenlerin öğrenme sürecinde sorunla karşılaştıklarında izledikleri çözüm yollarına ilişkin görüşlerindeki değişimler nasıldır?
- Öğretmenlerin etkili öğretmen özelliklerine ilişkin görüşlerindeki değişimler nasıldır?

1. Yöntem

Araştırmada, öğretmenlerin görüşlerindeki değişimleri incelemek amacıyla nitel araştırma desenlerinden *temel nitel araştırma* yaklaşımı benimsenmiştir. Temel

nitel araştırmalar, bireylerin deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, dünyalarını nasıl inşa ettiklerini ve deneyimlerine ne anlam yüklediklerini incelemektedir. Eğitimde yaygın olarak kullanılan araştırma yöntemlerinden biri olan temel nitel araştırmalarda veriler görüşme, gözlem veya doküman analizi yoluyla toplanabilir ve çalışmanın teorik çerçevesine uygun olarak sorular hazırlanabilir (Merriam & Tisdell, 2016). Bu yöntemle, hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin uygulama öncesi ve sonrasında görüşlerinde meydana gelen değişimleri ortaya koyan verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

1.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın yürütülmesinde Hakkari Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü ile iş birliği içerisinde olan ve Hakkari il merkezinde yer alan bir okul belirlenmiştir. Bu çerçevede okulun ilk ve ortaokul kısmında görev yapan 62 öğretmen araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yolu ile belirlenerek öğretmenlerin planlanan hizmet içi eğitime katılıp, kazandırılması hedeflenen kavramlar hakkında bilgi sahibi olmaları önemsenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemleri nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkmıştır. Patton'a (1987) göre amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünölen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmaya 25 sınıf öğretmeni ve 37 branş öğretmeni katılmıştır. Ayrıca, çalışma grubu 24 erkek 38 kadın öğretmenlerden oluşmaktadır.

1.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın uygulama süreci için öğretmenlere hizmet içi eğitimler kapsamında haftada 2 saat olmak üzere 10 haftalık bir program hazırlanmıştır. Araştırma verileri 2016-2017 eğitim-öğretim yılında toplanmıştır. Verilerin toplanması için öğretmenlere programın uygulanmasından önce ve sonra yapılandırılmış görüşme formları dağıtılmıştır. Eğitim programlarının hazırlanması sürecinde ilk olarak alanında uzman öğretim elemanları belirlenen kavramlar üzerinden haftalık taslak program içerikleri hazırlamıştır. Daha sonra yapılan toplantılarda öğretim elemanları bir

araya gelerek, eğitim programlarının düzenlenmesi ve uygulamaya hazır hale getirilmesi sağlanmıştır. Eğitim programında yer alan konulara ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmiştir:

1. *Hafta*: Öğretmenlere programın uygulamasına geçilmeden önce yapılandırılmış görüşme formları dağıtılarak, süreçle ilgili bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

2. *Hafta*: “Öğrenmeye Genel Bir Bakış” konu başlığı altında öğrenme kavramı ayrıntılı olarak örnek durumlar üzerinden tartışılmıştır.

3. *Hafta*: “Öğrenci Gözünde Model Öğretmen” konusu öğretmenlerin kişilik özellikleri, ders işleyiş tarzı ve öğrenciye karşı tutumu gibi özellikler açısından değerlendirilerek örnek durumlar üzerinden tartışılmıştır.

4. *Hafta*: “Sınıf Yönetimi” konusu fiziksel düzen, öğrenme öğretme etkinliklerinin yönetimi, ilişkilerin yönetimi, zaman yönetimi ve davranış yönetimi olmak üzere beş boyutta ele alınarak tartışılmıştır.

5. ve 6. *Hafta*: “Öğrenme Yaklaşımları”ndan, probleme dayalı öğrenme, proje tabanlı öğrenme, argümantasyona dayalı öğrenme, sorgulamaya dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme yaklaşımları konularına yer verilerek çeşitli örnekler üzerinden tartışmalar yapılmıştır.

7. *Hafta*: “Aktif Öğrenme Stratejileri” konusu tartışılarak öğrenci merkezli öğretimin önemine yer verilmiştir.

8. *Hafta*: Problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerilerinin tanımlanması ve öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere kazandırılmasının önemi vurgulanarak “Düşünme Becerileri” konusuna yer verilmiştir.

9. *Hafta*: İçsel ve dışsal motivasyon kavramları çeşitli örnekler üzerinden tartışılarak “Motivasyon” konusunun öğrenme-öğretme sürecindeki önemine yer verilmiştir.

10. *Hafta*: İletişimde başarı ve başarısızlık kavramlarından yola çıkılarak “İletişim” konusuna yer verilmiştir. Süreçte, öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci, öğretmen-veli iletişiminin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca, yapılandırılmış görüşme formları dağıtılarak öğretmenlerin sürece ilişkin görüşleri alınmıştır.

1.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmenlerin görüşlerindeki değişimleri incelemek amacıyla yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formun hazırlanmasında araştırmacıların deneyimlerinden yararlanılmış, eğitimlerin içeriğinde yer alan kavramlar dikkate alınarak süreç içerisinde öğretmenlerin görüşlerindeki değişimin ortaya çıkarılmasını amaçlayan sorulara yer verilmiştir. Belirlenen sorular alanında uzman iki kişinin görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Öğretmenlerin süreç içerisindeki görüşlerindeki değişimlerin ortaya çıkarılması amacıyla uygulama öncesinde ve sonrasında yazılı olarak görüşleri alınmıştır. Görüşme formunda, öğretmenlerin görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla, *öğrenme-öğretme yaklaşımları, etkili öğretmen özellikleri, iletişim, zaman yönetimi, motivasyon, sorunlarla başa çıkma stratejileri* gibi konulara ilişkin temel kavramlarla ilgili 10 soru ve alt sorulara yer verilmiştir. Ayrıca öğretmenlerden sınıf yönetimi ile ilgili, sınıfın fiziksel düzeni, sınıf kuralları, sınıf içi etkileşim ve davranışlar, zamanın etkin kullanımı, ders planı hazırlama ve uygulama kavramlarını önem sırasına göre belirtmeleri istenmiştir.

1.4. Veri Analizi

Verilerin analizinde uygulama öncesinde ve sonrasında katılımcıların görüşlerine ilişkin yazılı olarak elde edilen veriler nitel araştırma tekniklerinden içerik analizi (Yıldırım ve Şimşek, 2008) kullanılarak çözümlenmiştir. Yazılı metinler birkaç kere okunarak veriler anlamlı bölümlere ayrılmış ve katılımcıların yanıtlarındaki kodlar belirlenmiştir. Verilerin kodlanması süreci genelde araştırmacının veri setini birkaç defa okumasını ve ortaya çıkan kodlar üzerinde tekrar tekrar çalışmasını gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Oluşturulan kod listesinden yola çıkılarak verileri genel düzeyde açıklayabilen ve kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temalar belirlenmiştir. Veriler ortaya çıkan kod ve temalara göre sistematik olarak betimlenmiş, tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin örneklere yer verilmiştir. Ayrıca, tablolarda öğretmenlerin görüşlerine ilişkin yüzde değerlerine yer verilmiştir.

Güvenirlik ve iç geçerliğin sağlanması için yazılı metinler araştırmacı çeşitliliğinden yararlanılarak üç araştırmacı tarafından bağımsız olarak değerlendirilmiştir. Kodlayıcılar arası güvenilirlik puanı görüş birliğine varılan kodlamaların, görüş birliğine varılan ve varılmayan kodlamaların toplamına oranı şeklinde hesaplanmıştır (Miles ve Huberman 1994). Araştırmada, kodlayıcı güvenilirliği 0.91 olarak hesaplanmıştır. Creswell (2007) nitel araştırmalarda tema ve kodların farklı araştırmacılar tarafından desteklenmesinin yapılan araştırmanın güçlenmesinin sağlanmasında önemli olduğunu vurgulamaktadır.

2. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda öncelikle öğretmenlerin sınıf yönetimiyle ilgili kavramları sıralamalarına ilişkin bulgular sunulmuş, ardından öğrenme ortamlarını düzenlerken dikkat ettikleri ölçütler, öğrencilerin motivasyonu arttırmak için kullandıkları stratejiler ve ilgilerini canlı tutmak için vurguladıkları ifadeler, sorunla karşılaştıklarında izledikleri çözüm yollarına ve öğrencilerin örnek aldıkları özelliklerine ilişkin sonuçlara yer verilmiştir. Öğretmenlerin sınıf yönetimiyle ilgili kavramların sıralanmasına ilişkin görüşme formlarına verdikleri yanıtlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğretmenlerin Sınıf Yönetimine İlişkin Kavramları Sıralamaları

Yapılandırılmış ilk görüşme	Yapılandırılmış son görüşme
1.Sınıf içi etkileşim ve davranışlar	1.Ders planı hazırlama ve uygulama
2.Sınıf kuralları	2.Sınıf içi etkileşim ve davranışlar
3.Ders planı hazırlama ve uygulama	3.Sınıf kuralları
4.Sınıfın fiziksel düzeni	4.Zamanın etkin kullanımı
5.Zamanın etkin kullanımı	5.Sınıfın fiziksel düzeni

Öğretmenlerin planlanan eğitimleri almadan önce vurguladıkları en önemli kavram “*Sınıf içi etkileşim ve davranışlar*”dır. “*Sınıf kuralları*”, “*Ders planı hazırlama ve uygulama*” ve “*Sınıfın fiziksel düzeni*” art arda sıralanan kavramlar olmuştur.

“Zamanın etkin kullanımı” ise öğretmenler tarafından son sırada listelenmiştir. Verilen eğitimlerden sonra uygulanan formda ise öğretmenlerin ilk sırada “*Ders planı hazırlama ve uygulama*” kavramına yer verdikleri görülmüştür. “Zamanın etkin kullanımı” ise eğitimlerden önce son sırada yer alırken eğitimlerden sonra dördüncü sırada yer almıştır. Eğitimlerden sonra “*Sınıfın fiziksel düzeni*” kavramı son sırada yer almıştır. Sınıf ortamlarının etkili öğrenme öğretme süreçlerinde önemli olduğu söylenebilir. Formlarda öğretmenlerin etkili öğretim için sınıf ortamlarını düzenlerken dikkat ettikleri ölçütlere ilişkin ifadeler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Öğretmenlerin Öğrenme Ortamlarını Düzenlerken Dikkat Ettikleri Ölçütler

Yapılandırılmış ilk görüşme	%	Yapılandırılmış son görüşme	%
Sınıfın fiziksel düzenine dikkat ederim.	23.4	Sınıfın fiziksel düzenine dikkat ederim.	20.7
Öğrencilerin etkileşim içinde oldukları ortamlar yaratırım.	18.4	Dikkat dağıtan uyaranları ortamdandır çıkarırım.	19
Öğrenmeleri bilinenden bilinmeyene doğru düzenlerim.	13.7	Öğrencilerin etkileşim içinde oldukları ortamlar yaratırım.	15.5
Mutlaka materyal kullanırım.	10	Öğrenci özelliklerini dikkate alırım.	15.5
Oturma düzenine dikkat ederim.	10	Sınıf içi temizliğe önem veririm.	8.6
Konuya uygun yöntem teknik belirlerim.	8.9	Oturma düzenine dikkat ederim.	6.9
Sınıfta öğrencilerin kendilerini güvende hissetmelerini sağlarım.	6.8	Öğrencilerin derse aktif katılımını sağlarım.	5.2
Ders için hazırlık yaparım.	5.2	Mutlaka materyal kullanırım.	5.2
Sınıf içi temizliğe önem veririm.	3.6	Sınıfta öğrencilerin kendilerini güvende hissetmelerini sağlarım.	3.4

Öğrenme ortamlarını düzenlerken öğretmenlerin en fazla vurguladıkları nokta “*Sınıfın fiziksel düzenine dikkat ederim.*” şeklinde olmuştur. Öğretmenler, öğrencilerin etkileşim içinde oldukları ortam yaratmakla, sınıfta iletişimin ne kadar önemli olduğunu belirtmişlerdir. Verilen eğitimlerden önce “dikkat dağıtan uyaran” ifadesine hiç rastlanmazken, eğitimlerden sonra yüksek oranda vurgulanan ifadelerden biri “*Dikkat dağıtan uyaranları ortamdandır çıkarırım.*” olmuştur. Yine, verilen eğitimlerden sonra öğretmenlerin bireysel farklılıklara dikkat çektikleri “*Öğrenci özelliklerini dikkate alırım.*” ifadesi ile belirlenmiştir. Öğretmenler hem eğitimlerden

önce hem de sonra materyal kullanımı üzerinde durmuşlardır. *Öğrencilerin kendilerini sınıfta güvende hissetmeleri ve sınıf içi temizliğe önem verilmesi* her iki uygulamada da vurgulanana ifadelerdendir.

Belirtilen ölçütlere ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

1. “Sınıfımda fiziksel ortamı öğrenme etkinliğine uygun olarak düzenlerim. Fiziksel ortam öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde çok etkilidir.”

2. “Öğrencilerin sınıf içinde birbirleriyle iletişimleri hem önemli hem de gereklidir. Bu yüzden kendi aralarında kurdukları iletişime de dikkat ediyorum. Onların etkileşimde bulunacakları ortamlar yaratıyorum.”

3. “Öğrencileri dikkati hep canlı olmalıdır. Bu yüzden onları sıkmayacak etkinlikler düzenliyorum ve dikkatlerini dağıtacak uyaranları ortamdan çıkarıyorum.”

Öğrencilerin öğrenme-öğretme etkinliklerine aktif katılımlarının kalıcı öğrenmelerin gerçekleştirilmesi açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir. Aktif katılımın sağlanması için, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin merak ve ilgileri doğrultusunda ders içerikleri hazırlanarak etkinlikler planlanabilir. Bu doğrultuda, öğrencilerin motivasyonunu artırmak için öğretmenlerin kullandıkları stratejiler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlerin Öğrencilerin Motivasyonunu Artırmak İçin Kullandıkları Stratejiler

Yapılandırılmış ilk görüşme	%	Yapılandırılmış son görüşme	%
Öğrencilerin ilgilerine yönelik etkinlikler planlarım.	24.8	Öğrencilerin dikkatlerini çekerek onları güdülerim.	20.5
Etkinliklerde materyal kullanmaya özen gösteririm.	20.6	Öğrencilerin derse etkin katılımını sağlarım.	18
Oyunla öğretim metodunu kullanırım.	17	Dersi eğlenceli hale getiririm.	15.5
Öğrencilerin derse etkin katılımını sağlarım.	15.6	Farklı öğrenme materyalleri hazırlarım ve kullanırım.	13.7
Gerçek hayattan örnekler veririm.	12.4	Öğrencilerim ile etkili iletişim kurarım.	13.7
Öğrencilerimi ödüllendiririm.	9.6	Çeşitli pekiştiriciler kullanırım.	11.3
		Başarıyı ödüllendiririm.	7.3

Öğrencilerin motivasyonunun artırılmasında öğretmenlerin en çok vurguladıkları strateji *“ilgi ve dikkat çekici etkinlikler planlamak”* olmuştur. Öğretmenler

dersi zevkli hale getirmek için “*oyunla öğretim yöntemini*” tercih ettiklerini belirtmişlerdir. “*Materyal kullanımı*” ve “*öğrencilerin derse etkin katılımı*” da vurgulanan stratejiler arasında yer almaktadır. Verilen eğitimlerden önce öğretmenler “*günlük yaşamdan verilen örnekler*”e değinirken, eğitimlerden sonra “*öğrenciler ile etkili iletişim kurma*”ya dikkat çekmişlerdir. Öğretmenler her iki uygulamada da öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için ödüllendirmenin etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Belirtilen ölçütlere ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

4. “Öğrencilerin ilgisini çekmeyi hep başarmışımdır. İlgi sizde olursa öğrencilerin motivasyonunu kolay sağlarsınız. Öğrenmeye istekleri artar.”

5. “Oyunlarla öğretilimi çok önemsiyorum. Öğrencilerin motivasyonu ve derse ilgileri bu şekilde artıyor.”

6. “Derse mutlaka hazırlık yaparım. Materyallerin her sınıf seviyesinde öğrencilerin motivasyonunu artırdığını gözlemledim.”

Olumlu öğrenme-öğretme ortamlarının oluşturulmasında öğretmenlerin önemli rol oynadığı söylenebilir. Bu süreçte, öğretmenlerin derslerini etkili bir şekilde planlayarak uygulamada ve sınıf yönetiminde belli bir düzen oluşturularak bu düzenin devamlılığı konusunda çaba harcamalarının gerekli olduğu düşünülebilir. Ayrıca, öğrencilerin aktif katılımı için, kullanılan etkinliklerin dikkat çekici, ilgi ve merak uyandırıcı olmasının önemli olduğu belirtilebilir. Buna göre, öğrencilerin bu süreçte dikkatini canlı tutmak için öğretmenlerin vurguladıkları ifadelere Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Öğrencilerin Dikkatini Canlı Tutmak İçin Vurguladıkları İfadeler			
Yapılandırılmış ilk görüşme	%	Yapılandırılmış son görüşme	%
Çoklu zekâ kuramını dikkate alıyorum.	32.6	Bireysel farklılıkları dikkate alıyorum.	27.3
Sınıf mevcutları kalabalık, özen gösteremiyorum.	28.5	Farklı yöntem ve teknikler belirliyorum.	25.1
Kalıcı öğrenmeler için uğraşıyorum.	22.5	Çoklu zekâ kuramını dikkate alıyorum.	24
Hangi yöntem etkili ise onu uyguluyorum.	16.4	Çok farklı materyaller hazırlıyorum.	23.6

Öğretmenlerin eğitimler verilmeden önce “*bireysel farklılıklardan*” hiç bahsetmedikleri saptanmıştır. Ön görüşme formlarında dikkat çeken noktalardan biri de “*sınıf mevcutlarının kalabalık olmasından*” dolayı gerekli özenin gösterilemediği olmuştur. “*Çoklu zekâ kuramına*” yapılan vurgu hem ön hem de son görüşmede görülmektedir. Eğitimlerden sonra, öğretmenler tarafından bireysel farklılıkların dikkate alındığı ve farklı yöntem-tekniklerin kullanıldığı öğrenme ortamlarının oluşturulmasının önemi ifade edilmiştir. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin dikkatlerini canlı tutmak için, farklı materyaller de hazırladıklarını belirtmişlerdir.

Belirtilen ölçütlere ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

7. “Daha öncede belirttiğim gibi öğrenmede dikkat çok önemlidir. Bunun için her öğrencinin ilgisi ve merakını doyurmak gerekir. Bireysel olarak hepsi birbirinden farklı öğrencilerin bir sınıfta olduğunu unutmuyorum.”

8. “Her öğrencinin zekâsı farklı yönde çalışıyor. Bazısı matematikte iyi, bazısı sözel derslerde. Ben çoklu zekâ kuramını dikkate alarak etkinlikleri planlamaya çalışıyorum.”

9. “Sınıf mevcudu çok kalabalık olduğundan her öğrenci ile ayrıca ilgilenemiyorum. Aslında sınıftaki her öğrenciye ulaşmam gerektiğini biliyorum ama uygulamada sıkıntı yaşıyorum.”

Öğretmenlerin sorun çözme becerilerine sahip olmaları beklenmektedir. Sorun çözme becerisi, hem hizmet öncesi hem de hizmetiçi eğitimlerde öğretmenlere kazandırılması istenilen beceriler arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin sınıf içerisinde herhangi bir sorunla karşılaştıklarında izledikleri çözüm yolları ait sıralamaları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlerin Sorunla Karşılaştıklarında İzledikleri Çözüm Yolları

Yapılandırılmış ilk görüşme	Yapılandırılmış son görüşme
1.Görmezden gelirim.	1.Sorunun kaynağını anlarım.
2.Sorunun kaynağını anlarım.	2.Öğrencilerim ile birlikte çözüm ararım.
3.Kendim karar verir, uygularam.	3.Birlikte karar verir uygulamaya geçeriz.
4.Kendim çözemezsem okul yönetimi ya da rehberlik servisine iletirim.	4.Tekrarlanmaması için tedbir alırım.

Verilen eğitimlerden önce öğretmenler önce “sorunu görmezden geldiklerini daha sonra sorunun kaynağını anlamaya çalıştıklarını, kendi kararlarını vererek uygulamaya geçtiklerini başaramazlar ise okul yönetimine ya da rehberlik servisine başvurduklarını” belirtmişlerdir. Eğitimlerden sonra ise sorun çözme adımlarının ilk basamağı “sorunun kaynağını anlamak” olmuştur. “Soruna çözüm ararken öğrenciler ile birlikte strateji belirledikleri ve uygulamaya hep birlikte geçtikleri” öğretmenlerin ifadeleri arasında yer almaktadır. Ayrıca “sorunları sınıf içinde çözdükleri” görülmektedir. Öğretmenler son basamak olarak “tekrarlanmaması için tedbir aldıklarını” belirtmişlerdir.

Belirtilen ölçütlere ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

10. “Her sorun büyük değildir, bazı sorunların görmezden gelinip kendiliğinden çözüldüğünü görürsünüz.”

11. “Sorun çözümünde ilk basamak mutlaka nedeninin belirlenmesi olmalıdır. Sorunun kaynağını çözmezseniz, sorun tekrarlanabilir.”

12. “Problemin çözümü için öğrencilerden destek alırım, bazen orijinal fikirleri oluyor. Ayrıca onlar da bir birey ve sorun çözmeyi öğrenmelidirler. Fikirlerini alıp sorunu birlikte çözersek, bu çözümler kalıcı oluyor.”

Öğretmenler eğitim sistemi içerisinde öğrencileri için rol modeldir. Öğrenciler öğretmenlerini kendilerine örnek alırlar ve çoğu davranışlarını taklit ederler. Bu anlamda öne çıkan öğretmen özellikleri Tablo 6’da özetlenmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Belirttikleri Örnek Alınan Özellikleri

Yapılandırılmış ilk görüşme	%	Yapılandırılmış son görüşme	%
Davranışları	30	Davranışları	18
Kişilik özellikleri	21.7	Kişilik özellikleri	16
Jest ve mimikleri	16.5	Sevgi	13.7
Giyimi	13.4	İletişim becerisi	12.4
Konuşması	13.4	Başarı	11
Temizliği	5	Güleryüz	11
		Jest ve mimikleri	6

Kitap okuma alışkanlığı	4.3
Yönetim becerisi	4.3
Giyimi	3.3

Tabloda görüldüğü gibi eğitimlerden önce ve sonra en çok örnek alınan özellikler “davranışlar” ve “kişilik özellikleri” olmuştur. Öğretmenlerin davranışlarında ve kişilik özelliklerinde öğrencilerine olumlu örnek oldukları ve onları bu yönde yönlendirdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin “*jest ve mimikleri*” de örnek alınan özellikler arasındadır. Eğitimlerden önce öğretmenler giyimlerinin, konuşmalarının ve temiz oluşlarının da örnek alındığını belirtmişlerdir. Eğitimlerden sonra ise sevgi, iletişim becerisi, başarı, gülyüz, kitap okuma alışkanlığı ve yönetim becerisi gibi özelliklere vurgu yapmışlar; giyimlerine ise örnek alınan özellikler arasında son sırada yer vermişlerdir.

Belirtilen ölçütlere ilişkin öğretmenlerin görüşlerinden örnekler şu şekildedir:

13.“Öğrencilerimin beni örnek almaları hoşuma gidiyor. En çok davranışlarımı taklit ettiklerini gözlemliyorum.”

14.“Öğrenciler için biz bir rol modeliz, hep bunun bilincindeyim ve kişilik özelliklerimi doğru yansıtmaya özen gösteriyorum. Onlar benim gibi davranmaya, konuşmaya çalışıyorlar. Bu öğretmenliğin en güzel yanlarından biri.”

15.“Özellikle kız öğrenciler giyimime dikkat ediyorlar, saçlarımı nasıl yaparsam ertesi gün onlar taklit ediyorlar. Ben de hep temiz ve düzgün giyinmeye özen gösteriyorum”.

Sonuç

Hizmetiçi eğitimde öğretmen görüşlerindeki değişimin incelendiği bu çalışmada, öğretmenlere sunulan eğitimlerden önce ve sonra hazırlanan yazılı görüş formları uygulanmıştır. Çalışmada, öğretmenlerin görüşleri, sınıf yönetimine ilişkin kavramların sıralanması, öğrenme ortamlarını düzenlerken dikkat edilen ölçütler,

öğrencilerin motivasyonu arttırmak için kullanılan stratejiler ve ilgilerini canlı tutmak için vurgulanan kavramlar, sorunla karşılaşıldığında izlenen çözüm yolları ve örnek alınan özellikler açısından incelenmiştir.

Öğretmenler sınıf yönetimine ilişkin kavramları sıralarken “sınıf içi etkileşim ve davranışlar”, “sınıf kuralları” ve “ders planı hazırlama ve uygulama” kavramlarına daha çok vurgu yapmışlar; “sınıfın fiziksel düzeni” ve “zaman yönetimi” kavramlarını daha geride değerlendirmişlerdir. Öğretmenlerin genel olarak fiziksel düzene çok müdahale edemedikleri görülmüştür. Okulun ve çevrenin sahip olduğu imkânların sınırlı olması fiziksel düzende yapılması planlanan değişiklikleri güçleştirdiği söylenebilir. Ayrıca, zaman yönetimi açısından öğretmenlerin genel olarak sıkıntı yaşadığı belirtilebilir. Öğretim programlarının yoğun olması zamanın etkin kullanımını zorlaştırdığı öğretmenlerin hemfikir olduğu konular arasında değerlendirilebilir.

Öğrenme ortamlarını düzenlerken öğretmenler tarafından en fazla tekrarlanan ifadenin “fiziksel düzene dikkat ederim.” olduğu görülmektedir. Öğretmenler genellikle öğrencileri ile etkileşim içinde oldukları ortamlar yaratma istegindedirler. Öğretmenlerin son görüşmede “dikkat dağıtan uyaran”, bireysel farklılıklar”, “aktif katılım” gibi kavramları alanyazında yer aldığı şekli ile kullanmış olmalarının önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin derslerine hazırlık yaparak gitmeleri genel olarak materyal hazırlama ve kullanma eğiliminde olmaları etkili öğrenme ortamları açısından olumlu olarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin derslere daha çok dikkat ettikleri, ilgi duydukları, ödevlerini yaptıkları ve sınavları için çalıştıkları zaman motive oldukları; ifade edilen davranışları gösteremedikleri durumlarda ise öğrencilerin motivasyonu sağlayamadıkları söylenebilir (Vatansever Bayraktar, 2015). Yapılan araştırmada öğretmenler, sınıf içi motivasyonunun sağlanmasında öğrencilerin ilgilerini çekecek, meraklarını uyandıracak etkinlikler planladıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, derslerini eğlenceli hale getirmek için çaba harcadıkları görülmektedir. Öğretmenler bunun için oyunla öğre-

tim yöntemine başvurduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin, öğrenci motivasyonunu artırmak için, uygun zamanda olumlu pekiştireç kullanılmasının önemini vurguladıkları da çalışmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Bireylerde dikkat süreleri yaşa ve seviyeye göre değişiklik gösterebilmektedir. Buna göre, ilk ve ortaokul öğrencilerinin dikkatlerini toplama süreleri daha az olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, bu seviyelerde öğretmenlerin, hazırladıkları materyaller ile öğrencilerin dikkati canlı tutmak için çaba göstermelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Ercoşkun ve Ada (2013) sınıf öğretmenlerinin farklı derslerde ve farklı sınıf seviyelerinde kullandığı sınıf yönetimi becerilerinin farklılaştığını; 1. sınıftan son sınıfa doğru sınıf yönetiminin kolaylaştığını belirtmişlerdir. Öğretmenler, farklı yöntem ve teknikler kullanarak öğrencilerin derste aktif olmalarını sağlayabilirler. Öğretmenlerin eğitimlerden önce ve sonra çoklu zekâ kuramına uygun etkinlik planlamaları etkili öğrenme ortamları oluşturulmasında önemlidir. Kırbas ve Atay (2017), öğretmenlerin etkili bir sınıf yönetimini sağlamaya ilişkin öğrencinin aktif olduğu yaparak yaşayarak öğrenmenin ön planda olduğu öğrenme etkinliklerine yer verilmesinin, öğrencileri daha yakından tanımanın ve öğretimi bireysel farklılıklarını dikkate alarak planlamanın önemli olduğunu ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Eğitimlerden önce öğretmenler sınıf mevcutlarının kalabalık oluşundan dolayı olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Sınıf yönetiminde öğrenci sayısının fazla olmasının uygun olmadığı alanyazında da yer almaktadır. Genel olarak sınıfta öğrenci sayısının 30'un üzerinde olması istenmeyen bir durumdur (Aydın, 2010). Yaman (2010), kalabalık sınıfların eğitim-öğretim ortamı, öğretmenlerin sınıf yönetimi, sınıflardaki hijyen ve sağlık sorunları, sınıftaki sosyal iletişim ve öğretmenin rehberlik rolleri boyutlarında ciddi düzeyde sorunlar yaşanmasına yol açtığını belirtmiştir. Çalışmada ön görüşme sonucunda öğretmenler “*sınıf mevcutları kalabalık olduğundan dikkati canı tutmak için gerekli özeni gösteremediklerini*” belirtmişlerdir.

Eğitim sürecinde en yoğun iletişim öğretmen ile öğrenci arasında yaşanır. Öğretmenin öğrencilerle iyi ilişkiler kurmasının olumlu sınıf ortamlarının oluşma-

sına yardımcı olduğu söylenebilir. Öğretmenler bu süreçte öğrencileri için rol modeldir ve birçok özellikleri öğrencileri tarafından taklit edilir. Bu çalışmada, öğretmenler, en fazla “davranış” ve “kişilik özellikleri” açısından örnek alındıklarını belirtmişlerdir. Eğitimlerden sonra örnek alınan özellikler için “başarı”, “iletişim”, “güleryüz”, “sevgi” gibi kavramların öne çıkması çalışmanın önemli sonuçlarından. Yine eğitimlerden sonra öğretmenler kitap okuma alışkanlıklarının da öğrenciler tarafından örnek alındığını vurgulamışlardır. Ayrıca öğretmenler eğitimlerden hem önce hem de sonra “giyim” ve “jest ve mimikler”inin örnek alındığına değinmişlerdir. Şahin (2011) öğretmen algılarına göre etkili bir öğretmende bulunması gereken özellikleri v bu özelliklerin önem sıralarını belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, etkili bir öğretmende bulunması gereken kişilik özelliklerinden “çevresine ve öğrencilerine davranışlarıyla model olmalıdır” ve “güzel ahlâklı olmalıdır” özelliklerinin öğretmenler tarafından daha önemli görüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Ercoşkun ve Ada (2013) öğretmenin kıyafetinin sınıf yönetiminde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Sınıf içerisinde istenmeyen durumların oluşmasını engellemek için tedbirler alınmasına rağmen istenmeyen davranışlar oluşabilir. Bu durumda, öğretmenlerin sorun çözme becerisine sahip olmaları beklenir. Karşılaşılan güçlükler ancak böyle beceriler ile aşılabılır. Sorun çözme becerisinin ilk basamağı sorunun kaynağının belirlenmesidir. Öğretmenler eğitimlerden önce sorunun çözümü için kendilerinin karar verip uyguladıkları, daha sonra da okul idaresinden veya rehberlik servisinden destek aldıkları şekilde görüş belirtmişlerdir. Eğitimlerden sonra ise öğrenciler ile birlikte çözüm arayarak, uygulamaya birlikte geçtikleri görüşünü belirttikleri görülmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere de sorun çözme becerisi kazandırmaya çalıştıklarına ilişkin görüş belirtmeleri olumlu ve istenilen bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Uğurlu, Doğan, Şöförtakımcı, Ay ve Zorlu (2014) öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla baş etmede genel oranda en çok kullandıkları stratejinin davranışın nedenini araştırma, ikinci olarak ise sözlü uyarı stratejisi olduğunu belirtmişlerdir.

Buna göre belirtilen stratejilerden davranışın nedenini araştırma, öğrencilerle iletişimi desteklemesi açısından değerlendirildiğinde yapılan araştırmada eğitim sonrası öğretmen görüşleri ile paralel olduğu söylenebilir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirtilen alanlara ilişkin öğretmen görüşlerinde gerçekleşen değişimlerin eğitim alanında oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitim programları hazırlanarak bu tür uygulamaların yapılması etkili öğrenme ve öğretme süreçleri açısından önemli görülmektedir. Farklı çalışma grupları ile yapılacak uygulamaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Olası değişimin olumlu ve istenilen yönde olması beklenmektedir.

Kaynakça

- Ataman, A. (2007). Sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilen önlemler. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi* (ss. 289-310). Ankara: Nobel Yayın.
- Aydın, A. (2010). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Başar, H. (2001). *Sınıf yönetimi*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design, choosing among five approaches*. California: Thousand Oaks.
- Demirtaş, H. (2015). Sınıf yönetiminin temelleri. H. Kıran ve K. Çelik (Ed.), *Etkili sınıf yönetimi* (ss. 1-32). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dilekman, M. (2008). Etkili eğitim için etkili öğretmenlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2), 213-221.
- Ercişkun, M. H. ve Ada, Ş. (2013). Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin nitel açısından incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (1), 60-79.
- Gökçe, E. (2002). İlköğretim öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 111-119.
- Gözütok, F. D. (2004). *Öğretmenliği geliştiriyorum*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Jones, V. F. & Jones, L. S. (1998). *Comprehensive classroom management*. Allyn and Bacon, Inc.

- Karakelle, S. (2005). Öğretmenlerin etkili öğretmen tanımlarının etkili öğretmenlik boyutlarına göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 30 (135), 1-10.
- Kaya, A. ve Taşar, H. H. (2010) İlköğretim okulu öğretmenlerinin etkili sınıf yönetimine ilişkin algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (5), 169-183.
- Kırbaş, Ş. ve Atay, A. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde yaşadığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12 (28), 517-538.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. (Fourth Edition). San Fransisco, CA: Jossey Bass.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook: Qualitative data analysis*. (2nd Ed). Thousand Oaks. CA: Sage Publications.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Sarıtaş, M. (2003). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kuralları geliştirme ve uygulama. L. Küçükahmet (Ed.) *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* (ss. 43-84). Ankara: Nobel Yayın Dağ.
- Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (1), 239-259.
- Terzi, A. R. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.
- Tok, Ş. (2014). Öğretimin yönetimi. H. Kiran ve K. Çelik (Eds.), *Etkili sınıf yönetimi* (ss. 83-124). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Uğurlu, C. T., Doğan, S., Şöförtakımcı, G., Ay, D. ve Zorlu, H. (2014). Öğretmenlerin sınıf ortamında karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (2), 577-602.
- Vatansver Bayraktar, H. (2015). Sınıf yönetiminde öğrenci motivasyonu ve motivasyonu etkileyen etmenler. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (3), 1079-1100.
- Yaman, E. (2010). Kalabalık sınıfların etkileri: öğrenciler ne düşünüyor? *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (2), 403-414.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.